

<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a paper published in *Idrottsforum.org/Nordic sport science forum*.

Citation for the original published paper (version of record):

Bäckström, Å. (2017)

Med kultur som förstoringglas: Anglosfäriska texter om kvinnor och "action"-sport: recension av boken 'Women in Action Sport Cultures: Identity, Politics and Experience', red. Holly Thorpe & Rebecca Olive (2016).

Idrottsforum.org/Nordic sport science forum, : 23 november

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:gih:diva-5101>

Med kultur som förstoringsglas: Anglosfäriska texter om kvinnor och ”action”-sport

 idrottsforum.org/bacasa_thorpe-olive171123/

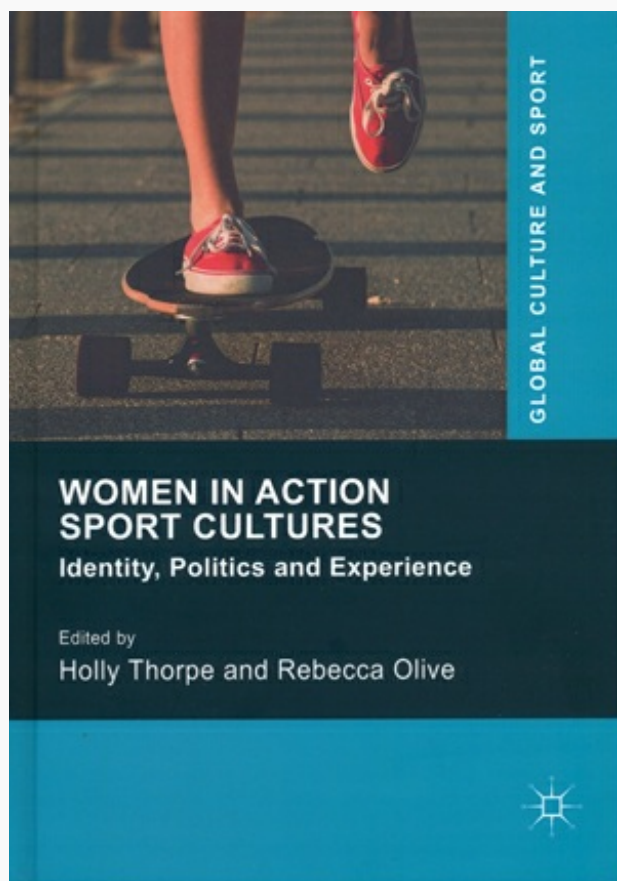
Asa Bäckström

Gymnastik- och idrottshögskolan GIH, Stockholm

Det är både intressant och relevant med forskning som behandlar kvinnors erfarenheter och identiteter inom idrott. Det är till och med skäligt och viktigt, eftersom idrotten ju har flera av sina historiska rottrådar invirade i syftet att fostra maskulina män. Den här antologin handlar om kvinnor inom actionsportkultur. Det är tilltalande att kulturbegreppet finns i titeln. Kultur tenderar att bli resultat mer än utgångspunkt och teoretiskt perspektiv nu för tiden, vilket till viss del är förståeligt eftersom kultur har en gränsdragningsproblematik som inte låter sig lösas med lätthet. Men kultur är ett intressant förstoringsglas för att undersöka sociala relationer och skeenden på såväl individ- som grupp- och samhällsnivå. Kultur kan definitivt vara mer än ett resultat. I den här boken finns kultur upplyft i titeln, och även om inte kultur diskuteras explicit, görs implicita reflektioner. Där ligger också min behållning av läsningen.

Till skillnad från kultur, som jag gillar, tycker jag att ”action” skaver. Det är inte första gången jag skriver om detta, så med risk för att upprepa mig, menar jag att actionsport är en begränsande beskrivning av ett eller flera fenomen som kanske inte har just ”action” som minsta gemensamma nämnare, utan snarare något knutet till kulturella betingelser i en viss tid och på vissa platser. I Norden talar vi måhända mer om äventyrssport, men den termen har också sina begränsningar i det att den konnoterar idrotter som ofta sker i naturen, dock aktiviteter som utesluter aspekter av rekreation. Actionsport har visserligen i likhet med äventyrssport kommit att definiera ett idrottssociologiskt forskningsfält, där de idrotter som åsyftas inte sällan bär på symbolisk ungdomlig coolhet och tillika är idrotter som kontrasteras mot ”traditionella” dito. De sporter som återfinns i den här antologin är brädsporerna snowboard, skateboard och vågsurfing, därtill kommer klippklättring, parkour, roller derby, mountainbike, MMA och ultimate frisbee.

Den 387 sidor långa samlingsvolymen hålls samman av redaktörerna Holly Thorpe och Rebecca Olive, bägge från den södra hemisfären, närmare bestämt Nya Zeeland och Australien. Deras akademiska hemvist, enligt antologin, är universitetet i Waikato beläget centralt på den Nya Zeeländska Nordön. Bägge två har vetenskapliga alster inom området idrott, kvinnor och actionsport. Det ligger alltså inte långt borta att se denna publikation som ett sätt att definiera fältet och markera sig själva som högst delaktiga i det. Värt att notera är också att flera av de andra författarna har en anknytning till Waikato, vilket antyder ett engagemang kring detta område också vid universitetet i fråga.

Holly Thorpe & Rebecca Olive (red)
Women in Action Sport Cultures: Identity, Politics and Experience
387 pages, hardcover.
Basingstoke, Hamps.: [Palgrave Macmillan](https://www.palgrave.com/) 2016 (Global Culture and Sport)
ISBN 978-1-137-45796-7

Antologin är uppbyggd av fem delar och består av 16 separata bidrag från författare som publicerat inom fältet. Därtill kommer ett introducerande kapitel skrivet av redaktörerna själva i syfte att kontextualisera kvinnor i actionsportkulturer, och ett avslutande kapitel skrivet av Simone Fullagar med rubriken "Afterwords". Fullagar finns tyvärr inte med bland författarpresentationerna, men hon är namnkunnig professor vid universitetet i Bath, Storbritannien, och adjungerad professor vid Griffith universitet i Australien. I hennes publikationslista finns bland annat texter om långsamt cyklande kvinnor, om autoetnografi, materiell feminism och poststrukturalism.

Bland författarna syns kändisar från förr, som till exempel Belinda Wheaton, Becky Beal och Robert E. Rhinehart. Men här finns också författarstjärnor som tänts lite senare, till exempel Adele Pavlidis och Lisahunter. Förutom forskningsområdet har alla det gemensamt att de är verksamma inom den engelskspråkiga världen, det vill säga i Nya Zeeland, Australien, Kanada, USA och Storbritannien. Som utgiven i serien "[Global Culture and Sport](#)" blir det globala naturligtvis både språkligt och kulturellt begränsat till kultur och idrott som återfinns inom samväldesländerna och i USA. Undantaget är texten om skateboard i Afghanistan.

Förenklat handlar flickeffekten om att samhällelig förändring kan ske genom flickor, dvs om flickornas attityder, beteenden, praktik eller kultur förändras först så följer resten av samhället efter.

Har det då någon betydelse att lejonparten av texterna emanerar ur den så kallade anglosfären? Tja, å ena sidan har många av sporterna som diskuteras utvecklats till vad de är idag i dessa kontexter, vilket föranleder att det skulle vara skäligt att ta den utgångspunkten. Å andra sidan tenderar den engelskspråkiga världens kulturella kontext att bli facit eller norm för vad sporterna kan, ska eller bör vara. Nu är ju anglosfären väldigt mycket större, såväl geografiskt som populationsmässigt, än det område där skandinaviska talas, men som en jämförelse – om vi som forskare här begränsar oss till vårt språkområde kommer oundvikligen tillmälet provinsial. Av det skälet efterlyser jag lite normkritiskt tänkande kring de språkliga och kulturella utgångspunkterna, och denna efterlysning gäller idrottssociologisk forskning såväl utanför som innanför den här antologins pärm.

Ett exempel på normkritik av det slag jag efterlyser, och som också går att hitta i antologin, finns i texten om Skateistan. Den handlar alltså om organisationen som strävar efter att få flickor att utöva skateboard i Afghanistan och på så sätt inte bara ge dem möjlighet att utöva idrott, utan också att få tillgång till utbildning och arbete. I kapitlet förs en kritisk diskussion om actionsport för utveckling och om vad som kallas "flickeffekten". Förenklat handlar flickeffekten om att samhällelig förändring kan ske genom flickor, dvs om flickornas attityder, beteenden, praktik eller kultur förändras först så följer resten av samhället efter. Författarna Holly Thorpe och Meghan Chawansky belyser dels hur actionsport har använts för att "stärka" flickor och unga kvinnor, där styrka okritiskt har definierats med hjälp av västerländsk måttstock, och dels hur idén om att flickorna kan leda förändringsprocesser både har paradoxala byggstenar och konsekvenser. Till exempel finns, trots goda intentioner, i många projekt av detta slag en inbyggd neoliberal föreställning om individualism och entreprenörskap som riskerar att stärka koloniala stereotyper om flickor som underordnade och kuvade, och som dessutom konstruerar flickors och unga kvinnors idrottsutövande i termer av investeringspotential.

Ett annat spännande och läsvärt kapitel i antologin är det andra kapitlet i ordningen. Det har rubriken "Looking back, moving forward?" och är uppbyggt runt elva frågor som sex seniora forskare inom området – Becky Beal, Douglas Booth, Jason Larendeau, Cathrine Palmer, Bob Rhinehart och Belinda Wheaton – svarar på i tur och ordning. Spörsmålen rör motivation och intresse för forskningsfältet, liksom erfarenheter från att ha etablerat studier här. Här finns också frågor om hur kön och genus kom att bli relevant för dem och vilka konsekvenser detta fick. Den sista frågan handlar om vilka utmaningar forskare inom fältet har framför sig. Här nämns inte bara frågor för forskningen i sig, som kvinnors förutsättningar för deltagande av olika slag, liksom vissa kvinnors privilegier och andras diskriminering, utan också vikten av att sprida och diskutera forskningsresultat utanför de redan intresserades skara. Då kapitlet ramar in forskningsfrågor som ställts bakåt i tiden och kastar ljus på aktuella och framtida utmaningar blir det speciellt värdefullt för juniora forskare på väg in i fältet. Inte minst lämpar sig litteraturlistan som avslutar kapitlet mycket väl som inläsningsrekommendation för studenter som skriver uppsats på området eller doktorander i den inledande orienteringsfasen.

Keala Kennelly

Avslutningsvis noterar jag nyfiket intresset för pedagogik som återkommer i flera kapitel. Lisahunter skriver till exempel om bilder på kvinnor som surfar, och hur kvinnor i stor utsträckning har sexualiserats i dessa bilder. Men här återfinns också bilder på kvinnor som har förmågan att surfa mycket stora vågor. Lisahunter menar att kategorin kvinnan-som-kompetent-deltagare öppnar ett pedagogiskt utrymme i vilket det är möjligt att lära sig, eller egentligen att lära om (re-learn) föreställningen om vilket kön som krävs för att ha förmåga att utöva actionsport.

Copyright © [Åsa Bäckström](#) 2017

Table of Content

Introduction: Contextualizing Women in Action Sport Cultures

Holly Thorpe & Rebecca Olive

Looking Back, Moving Forward? Reflections from Early Action Sport Researchers

Holly Thorpe, Rebecca Olive, Becky Beal, Douglas Booth, Jason Larendeau, Catherine Palmer, Bob Rhinehart & Belinda Wheaton

Surfing Together: Exploring the Potential of a Collaborative Ethnographic Moment

Rebecca Olive, Holly Thorpe, Georgina Roy, Mihi Nemani, Iisahunter, Belinda Wheaton & Barbara Humberstone

Sporting Gender Relations, Life Course Transitions and Implications for Women Rock Climbers

Victoria Robinson

'Don't Be a Douche': An Introduction to Sex-Integrated Roller Derby

Adele Pavlidis & James Connor

Parkour, Gendered Power and the Politics of Identity

Belinda Wheaton

The 'Girl Effect' in Action Sports for Development: The Case of the Female Practitioners of Skateistan

Holly Thorpe & Megan Chawansky

Negotiating Moral Terrain: Snowboarding Mothers

Lucy Spowart & Lissette Burrows

'No One Wants to Mess with an Angry Mom': Females' Negotiation of Power Technologies Within a Local Skateboarding Culture

Matthew Atencio, Becky Beal, ZaNeen McClain and Missy Wright

Coming Together and Paddling Out: Lesbian Identities and British Surfing Spaces

Georgina Roy

The Experiences of 'Brown' Female Bodyboarders: Negotiating Multiple Axes of Marginality

Mihi Nemani & Holly Thorpe

Technology, Equipment and the Mountain Biker's Taskscape

Kath Bicknell

The Changing Face of Ultimate Frisbee and the Politics of Inclusion

Hamish Crocket

Girl Power Figures, Mythic Amazons, and Neoliberal Risk Performers: Discursively Situating Women Who Participate in Mixed Martial Arts

Riley Chisholm, Charlene Weaving & Kathy Bischooping

Carving Out Space in the Action Sports Media Landscape: The Skirtboarders' Blog as a 'Skatefeminist' Project

Steph MacKay

Becoming Visible: Visual Narratives of 'Female' as a Political Position in Surfing: The History, Perpetuation, and Disruption of Patriocolonial Pedagogies?

Iisahunter

Cultural Pedagogies—Action Sports

Synthia Sydnor

Afterword

Simone Fullagar